

MEDEDELING

Referentienummer:	MLER_146
Datum:	2010-06-10
Gewijzigd:	2016-09-12
Contact:	Dienst Lerenden info.lerenden@katholiekonderwijs.vlaanderen

---

De HBO-opleiding Verpleegkunde: reglementaire aspecten

1 Inleiding

Met het HBO-decreet¹ krijgen beroepsgerichte postsecundaire opleidingen die voordien niet in de bachelor-master structuur pasten een vaste positie als hoger beroepsonderwijs (HBO). Voor het secundair onderwijs valt enkel de vroegere vierdegraadsopleiding Verpleegkunde bso onder het nieuwe decreet. Nog steeds kunnen enkel scholen van het voltijds secundair onderwijs die opleiding organiseren. De meeste reglementaire bepalingen die van toepassing zijn op het voltijds secundair onderwijs of op scholen voor voltijds secundair onderwijs zijn ook van toepassing op de HBO-opleiding verpleegkunde.²

Het HBO bestaat - naast de vroegere opleiding Verpleegkunde uit de vierde graad bso - uit het vroegere hoger onderwijs voor sociale promotie (HOSP) en alle nieuwe opleidingen die daar vanwege duidelijke noden op de arbeidsmarkt aan toegevoegd kunnen worden. Op korte termijn zullen er echter geen nieuwe opleidingen bijkomen. Het hoger beroepsonderwijs wordt als niveau 5 in de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS) ingevuld.³ De VKS is de Vlaamse invulling van het Europese kwalificatieraamwerk (EQF) dat er o.m. voor moet zorgen dat beroepen en opleidingen in binnen- en buitenland duidelijker herkenbaar zijn. Ze onderscheidt in totaal acht niveaus van beroepskwalificaties.⁴

---

¹ Decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs.

<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > officiële codificatie van de wetgeving > niveau-overschrijdend deel > organisatie.

² Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 over de codificatie betreffende het secundair onderwijs (hierna: Codex Secundair Onderwijs), art. 2 §2/1.

<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > officiële codificatie van de wetgeving > secundair onderwijs > codex.

³ De kwalificaties van beroepen uit het hoger onderwijs beginnen vanaf 6 (bachelor) tot en met 8. Het beroepskwalificatieniveau van einde secundair onderwijs is 4.

⁴ Een beroepskwalificatie is een afgerond geheel van competenties. Voor elk niveau van de VKS bestaat een algemene omschrijving van de karakteristieken van de competenties die behoren tot de beroepskwalificatie op dat niveau, de niveaudecriptoren.

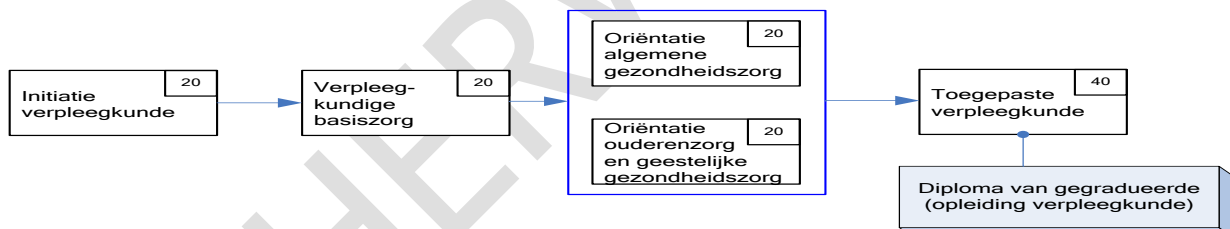
2 Structuur van de vernieuwde opleiding

Reglementering

- Codex Secundair Onderwijs, art. 2, 132, 150, 158-159 (idem);
- Europese richtlijn 2005/36/EG van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, art. 31;⁵
- Ministeriële omzendbrief SO/2008/04 van 18 juli 2008 over “Experimenteel secundair onderwijs volgens een modulair stelsel”, punt 4;⁶
- Ministeriële omzendbrief GD/2003/05 van 11 september 2003 over “Geïntegreerd onderwijs”, punt 1;⁷
- Ministeriële omzendbrief SO/2005/04 van 8 juli 2005 over “Afwezigheden en in- en uitschrijvingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs en het deeltijds secundair onderwijs”, punt 2.2.10.⁸

De opleiding verpleegkunde profileert zich autonoom binnen het hoger beroepsonderwijs, maar wordt in tegenstelling tot de andere HBO-opleidingen enkel ingericht door scholen van het voltijds secundair onderwijs. Zoals gezegd zijn alle bepalingen die voor het secundair onderwijs gelden van toepassing op het HBO, tenzij uitdrukkelijk anders gesteld.

De opleiding is modulair en bestaat in totaal uit vijf modules:

Het minimum aantal wekelijkse lessen is vastgesteld op 36, waarvan 28 lestijden en 8 uren gedifferentieerde onderwijsactiviteiten (GOA). Daarnaast moeten er ook minstens 4 uur opleidingsgebonden persoonlijke activiteiten (OPA) per week worden georganiseerd. Een cursist kan slechts één module tegelijk volgen. Aan het eind van elke module krijgt hij een deelcertificaat (zie punt 5).

De HBO-opleiding verpleegkunde bestaat uit zes semesters (drie schooljaren). Dat wijkt af van de andere opleidingen van het hoger beroepsonderwijs die maximum 120 studiepunten bevatten aan 60 studiepunten per schooljaar. De Europese richtlijn ter zake bevestigt dat de complexiteit van het beroep een driejarige opleiding vereist. Omdat de reglementering van HBO verpleegkunde onder die van het secundair onderwijs valt, werkt men er met het schoolorganisatorisch systeem van het se-

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/nl/index.htm>.

⁶ <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > coördinatie van de omzendbrieven > secundair onderwijs > instellingen en leerlingen > modularisering.

⁷ <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > coördinatie van de omzendbrieven > instellingen en leerlingen (niveau-overschrijdend) > geïntegreerd onderwijs.

⁸ <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > coördinatie van de omzendbrieven > secundair onderwijs > instellingen en leerlingen > leerplicht.

cundair onderwijs in plaats van het systeem met studiepunten en studiebelasting uit het hoger onderwijs.

Een school kan de door de Vlaamse Regering vastgestelde duurtijd van een module verdubbelen om aan de specifieke opleidingsbehoeften van een bepaalde doelgroep tegemoet te komen. Tijdens de (halve) dagen afwezigheid kunnen voor de leerlingen andere activiteiten worden voorzien (bv. VDAB-begeleiding). In dat geval komen de cursisten niet meer in aanmerking op de tellingsdata die buiten de gebruikelijke duurtijd vallen (zie hieronder).

Hiermee wil de overheid de instroom in de opleiding tot het knelpuntberoep bevorderen. De school is vrij om zo'n project al dan niet op te starten en om de doelgroep aan te duiden.

In tegenstelling tot de vroegere vierde graadsopleiding hebben de cursisten van de HBO-opleiding verpleegkunde (opnieuw) recht op GON-begeleiding voor een periode van twee jaar.

Voor de telling van het aantal cursisten per school voor HBO-opleiding verpleegkunde zijn er twee data in het schooljaar voorafgaand aan het betrokken schooljaar, namelijk 15 januari en 1 juni (of de eerstvolgende lesdag indien één van die data op een vrije dag valt). Op elke datum wordt een cursist voor een halve eenheid in aanmerking genomen.

3 Toelatingsvoorwaarden

Reglementering

- Codex Secundair Onderwijs, art. 132, 161-163;
- Ministeriële omzendbrief SO/2008/04 van 18 juli 2008 over “Experimenteel secundair onderwijs volgens een modulair stelsel”, punt 8 (idem).

3.1 Toelating tot de opleiding

Behalve de instapdatum van 1 september is ook een tweede instapdatum op 1 februari mogelijk. Zo kunnen HBO-opleidingen verpleegkunde tweemaal per schooljaar van start gaan. De school beslist zelf of ze twee keer per schooljaar een module opstart. Er geldt geen uiterste inschrijvingsdatum.

De volgende toelatingsvoorwaarden gelden voor de HBO-opleiding verpleegkunde:

- het voldaan hebben aan de leerplicht; én
- het bezit van één van de volgende studiebewijzen:
  - een studiegetuigschrift van het 2de leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs;
  - een diploma van secundair onderwijs;
  - een certificaat van een opleiding van het secundair onderwijs voor sociale promotie van minimaal 900 lestijden;
  - een certificaat van een opleiding van het secundair volwassenenonderwijs van minimaal 900 lestijden;
  - een diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie;
  - een certificaat van het hoger beroepsonderwijs;
  - een diploma van het hoger beroepsonderwijs;
  - een diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan;
  - een diploma van bachelor of master;

- een studiebewijs dat krachtens een wettelijke norm, een Europese richtlijn of een internationale overeenkomst wordt erkend als gelijkwaardig met een van de bovenstaande studiebewijzen.

Bij het ontbreken van zo'n erkenning kan de toelatingsklassenraad personen alsnog tot de opleiding toelaten die in een land buiten de Europese Unie een studiebewijs hebben behaald dat daar toelating geeft tot het hoger onderwijs.

Los van deze toelatingsvoorwaarden kan een school in haar schoolreglement afwijkende toelatingsvoorwaarden tot de opleiding opnemen. Afwijkende toelatingsvoorwaarden kunnen enkel dienen om cursisten die normaliter niet toegelaten kunnen worden toch de kans te geven de opleiding te starten. Ze mogen dus niet restrictief geïnterpreteerd worden. Afwijkende toelatingsvoorwaarden kunnen enkel rekening houden met de volgende elementen:

- humanitaire redenen;
- medische, psychische of sociale redenen;
- het algemene niveau van de cursist, getoetst met een toelatingsproef die wordt georganiseerd binnen de vijf lesdagen nadat de cursist met de opleiding is gestart.

Opmerkingen

- De regelgever heeft, uitzonderlijk voor het secundair onderwijs, de ruime toelatingsvoorwaarden tot de opleiding verpleegkunde decretaal vastgelegd. De afwijkende toelatingsvoorwaarden die een school hanteert, vallen volledig onder de autonomie van de school. Deze maatregel is expliciet bedoeld om cursisten aan te trekken voor een opleiding die tot een knelpuntberoep leidt.
- Het schoolbestuur beslist of toelatingsproeven georganiseerd kunnen worden. Doet hij dat, dan moet die mogelijkheid in het schoolreglement vermeld worden (zie punt 4) en kan de school een verzoek van een kandidaat-cursist tot de organisatie van een toelatingsproef niet weigeren.
- De toelatingsproef wordt beoordeeld door de toelatingsklassenraad, die nagaat of de cursist over de kennis en vaardigheden beschikt die vereist zijn om de opleiding in kwestie aan te vangen. Van de beoordeling wordt een schriftelijk verslag gemaakt dat wordt opgenomen in het dossier van de cursist. De toelatingsklassenraad kan zich enkel baseren op een toelatingsproef die door de school zelf werd afgenomen: het is niet toegelaten terug te vallen op informatie van een andere organisatie (bv. een proef die werd afgenomen door een CVO).
- Een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad - al dan niet op basis van een toelatingsproef - is net als in het gewoon secundair onderwijs schooloverstijgend. Een cursist die na een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad is ingeschreven, voldoet nog steeds aan de toelatingsvoorwaarden als hij zich in de loop van het schooljaar in een andere school wil inschrijven, tenzij de bewuste toelatingsvoorwaarde in de andere school niet van toepassing is.
- Als uit de feiten blijkt dat de leerling nooit de bedoeling had om na de gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad in de school in kwestie de lessen te volgen, is de toelatingsklassenraad van een nieuwe school bevoegd om zelf een nieuwe beslissing te nemen.⁹ Concreet kan men volgens ons tot die conclusie komen als een cursist zich bv. reeds vóór de start van een module al bij een andere school aanmeldt.

---

⁹ Mededeling "[De toelatingsklassenraad](#)" (MLER_062).

TE HERWERKEN

3.2 Toelating tot een module

Bij elke overgang naar een volgende module moet de cursist aan één van de volgende voorwaarden voldoen:

- Het bezit van het deelcertificaat van het sequentieel voorafgaand onderdeel (zie figuur in punt 2).
- Het bezit van een studiebewijs van een andere opleidings- of vormingsinstelling. De toelatingsklassenraad bepaalt welke studiebewijzen automatisch toegang geven tot een bepaalde module.
- Het bezit van een titel van beroepsbekwaamheid.¹⁰ De Vlaamse Regering bepaalt welke titels van beroepsbekwaamheid toegang geven tot sequentieel geordende onderdelen. Er zijn voorlopig geen plannen om titels van beroepsbekwaamheid vast te leggen voor de opleiding verpleegkunde. Tot nader order gaat het dus om een louter theoretische voorwaarde.

Cursisten kunnen daarnaast ook op individuele basis tot een module toegelaten worden:

- De toelatingsklassenraad kan oordelen dat een cursist beschikt over een studiebewijs uit het onderwijs of uit een andere opleidings- of vormingsinstelling waaruit blijkt dat hij over voldoende kennis, vaardigheden en attitudes beschikt om het onderdeel aan te vangen. Het gaat hier om een individuele appreciatie waarbij zelfs bij eenzelfde studiebewijs de ene kandidaat toegelaten kan worden en de andere niet.
- De toelatingsklassenraad kan op basis van een toelatingsproef oordelen dat een cursist de nodige ervaring heeft verworven die hem toelaat het onderdeel te volgen.

Opmerkingen

- De regelgever heeft, uitzonderlijk voor het secundair onderwijs, de ruime toelatingsvoorwaarden tot een module decretaal vastgelegd. De ruime beslissingsbevoegdheid van de toelatingsklassenraad versterkt de autonomie van de school. Deze maatregel is expliciet bedoeld om cursisten aan te trekken voor een opleiding die tot een knelpuntberoep leidt.
- Het gebeurt dat jongeren die zich voor de opleiding verpleegkunde inschrijven, vrij snel moeten constateren dat ze gediend zijn met een overgang naar een 3de leerjaar van de derde graad bso (specialisatiejaar). Dergelijke overgangen kunnen reglementair vanaf heden benaderd worden als een 'laattijdige inschrijving'. Afwezigheden die verband houden met het gedurende een bepaalde periode van het schooljaar niet volgen van het lesprogramma, kunnen immers door de school zelf gewettigd worden. Afwezigheden die het gevolg zijn van het feit dat de HBO-opleiding niet over een volledig schooljaar is gespreid, zijn dan weer van rechtswege gewettigd.¹¹
- Een toelatingsklassenraad kan op basis van een gemotiveerde beslissing een [attest van vrijstelling](#) afleveren voor de voorafgaande module(s) die de cursist niet effectief heeft gevolgd.¹² Dat impliceert uiteraard dat dit de slaagkansen van de cursist in het vervoltraject niet hypothe-

---

¹⁰ Decreet van 30 april 2004 betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid.
<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > officiële codificatie van de wetgeving > niveau-overschrijdend deel > beroepsbekwaamheid.

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 2005 tot uitvoering van het decreet van 30 april 2004 betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid.

<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > officiële codificatie van de wetgeving > niveau-overschrijdend deel > beroepsbekwaamheid.

¹¹ Mededeling "Afwezigheden in het voltijds gewoon secundair onderwijs" (MLER_061).

¹² Ministeriële omzendbrief SO/2008/04 van 18 juli 2008, punt 8.1 4° (idem).

keert. Het attest wordt, uitsluitend wat de latere studiebekrachtiging betreft, als gelijkwaardig beschouwd met het deelcertificaat voor de module(s) die de cursist niet heeft doorlopen (zie punt 5).

4 Schoolreglement

De nieuwe positie van de opleiding verpleegkunde in het hoger beroepsonderwijs heeft een aantal gevolgen op het schoolreglement. De nieuwe (modulaire) organisatie, maar ook de doelgroep van meerderjarige cursisten en de verplichting om schooleigen afwijkende toelatingsvoorwaarden in het schoolreglement op te nemen, zorgen ervoor dat het schoolreglement op een aantal belangrijke punten zal verschillen van een schoolreglement uit het gewoon voltijds secundair onderwijs. Daarom biedt het Katholiek Onderwijs Vlaanderen een apart concept van schoolreglement aan voor de HBO-opleiding verpleegkunde. U vindt het terug in de mededeling "[Het schoolreglement in het hoger beroepsonderwijs \(HBO Verpleegkunde\)](#)" (MLER_031).

5 Studiebekrachtiging

Reglementering

- Codex Secundair Onderwijs, art. 165 en 256, 84bis (idem).
- Besluit van de Vlaamse Regering van 18 juli 2008 betreffende de organisatie van het experimenteel voltijds gewoon secundair onderwijs volgens een modulair stelsel.¹³
- Ministeriële omzendbrief van 26 januari 2006 over "De koninklijke besluiten van 12 januari 2006 tot vaststelling van de nadere regels om geregistreerd te worden als zorgkundige en tot vaststelling van de verpleegkundige activiteiten die de zorgkundigen mogen uitvoeren en de voorwaarden waaronder de zorgkundigen deze handelingen mogen stellen".
- Ministeriële omzendbrief SO/2008/04 van 18 juli 2008 over "Experimenteel secundair onderwijs volgens een modulair stelsel", punt 10 (idem).

5.1 Studiebewijzen

Een cursist kan de volgende studiebewijzen halen in de HBO-opleiding verpleegkunde:¹⁴

- Een regelmatige leerling die een module van een opleiding met vrucht heeft gevolgd ontvangt een **deelcertificaat**. Wanneer een cursist niet geslaagd is voor een module, wordt die beslissing schriftelijk meegedeeld. Als bijlage bij deze mededeling bieden wij een voorbeeldbrief aan.
- Na geslaagd te zijn in de tweede module (verpleegkundige basiszorg) kan de cursist op basis van het behaalde deelcertificaat aan de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid vragen om erkend te worden als **zorgkundige**.
- Wanneer de cursist geslaagd is voor alle modules van de opleiding verpleegkunde en dus houder is van de deelcertificaten van alle modules van die opleiding, ontvangt hij het **diploma van gegradueerde** in de verpleegkunde (zie bijlage 2).

Bij het diploma wordt een **diplomasupplement** uitgereikt (zie bijlage 3). Dat supplement is een document dat de inhoud verduidelijkt van de studies van elke cursist en de structuur van het

---

¹³ <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > officiële codificatie van de wetgeving > secundair onderwijs > organisatie en structuren.

¹⁴ Modellen vindt u in de ministeriële omzendbrief SO/2008/04 van 18 juli 2008, punt 10.3 (idem). Het attest van verworven competenties wordt niet langer uitgereikt in de HBO-opleiding Verpleegkunde.

onderwijs in het land waar de student gestudeerd heeft. De Vlaamse Regering heeft de voorwaarden van het diploma en het diplomasupplement uitgeschreven.¹⁵

- Cursisten die de tweede graad van het secundair met succes hebben beëindigd, krijgen aan het eind van de opleiding verpleegkunde eveneens het **diploma van secundair onderwijs**. Het is sinds 1 september 2009 niet meer mogelijk om het diploma van secundair onderwijs al na de eerste twee modules uit te reiken.

Vanuit een pragmatische instelling heeft het Katholiek Onderwijs Vlaanderen steeds gesteld dat scholen het diploma van secundair onderwijs enkel aan cursisten hoefden uit te reiken die daar nog niet over beschikten. Omdat blijkbaar in een aantal gevallen ook de uitreikingsdatum van dat diploma van belang kan zijn, komen wij hier op terug. Ook het ministerie van onderwijs acht het aangewezen aan **alle** cursisten die aan de bovenstaande voorwaarden voldoen het diploma van secundair onderwijs uit te reiken, ook als zij al over dat diploma beschikken.

Opmerking

De samenwerkingsverbanden met hogescholen (zie punt 6.2) houden in dat de studiebekrachtiging vanaf het schooljaar 2014-2015 gezamenlijk gebeurt.

5.2 Uitstel van studiebeoordeling

Een school kan de eindbeslissing over het al dan niet geslaagd zijn voor een module voor een individuele leerling uitstellen, bv. omwille van inhaalstages. De leerling kan dan alvast naar een volgende module overgaan, op voorwaarde dat:

- De eindbeslissing over de voorafgaande module vóór het einde van de nieuwe module wordt genomen. Als de cursist het opleidingstraject niet verder zet of aan het einde van de opleiding is gekomen, geldt een termijn van twee maanden.
- De optimale organisatie en het aanbod van de nieuwe module door de uitgestelde eindbeslissing niet in het gedrang komen.
- De leerling enkel onder voorbehoud wordt toegelaten als de module waarin de leerling is ingestapt het geslaagd zijn in de voorafgaande module vereist. De leerling geldt m.a.w. als vrije leerling in afwachting van eventuele regularisatie door de uitgestelde eindbeslissing.

In uitzonderlijke gevallen zal een cursist wegens ziekte of zwangerschap een zodanig lange periode de opleiding niet kunnen volgen dat uitstel van studiebeoordeling en inhaallessen of -stages geen oplossing bieden. In dat geval kan een school terugvallen op de volgende regeling:

- hoewel het feitelijk neerkomt op een uitstel van eindbeslissing, wordt de cursist zuiver administratief als niet-geslaagd beschouwd;
- de cursist wordt na een onderbreking - die meerdere semesters kan duren - opnieuw in de betrokken module ingeschreven;
- de invulling van de betrokken module bestaat voor de cursist enkel uit deelname aan proeven of het verrichten van inhaalstage (er geldt dus geen verplichte lesbijwoning);
- tijdens deze periode geldt de cursist als regelmatige leerling, maar is hij niet financierbaar of subsidieerbaar;

---

¹⁵ Besluit van de Vlaamse regering van 18 juli 2008, art. 3 (idem).
Ministeriële omzendbrief SO/2008/04 van 18 juli 2008, bijlage 62 (idem).

- zodra de delibererende klassenraad beslist dat de cursist is geslaagd, wordt het deelcertificaat of diploma uitgereikt. De datum op het studiebewijs is hetzij uiterlijk vijf lesdagen na het beëindigen van de module bij een deelcertificaat, hetzij 31 januari of 30 juni bij een diploma. De cursist wordt vermeld op het proces-verbaal van 30 juni volgend op het tijdstip van uitreiking.

5.3 **Versnelde studiebekrachtiging bij overzitten**

De overheid geeft aan dat wanneer een cursist een module van twee semesters overzit, de mogelijkheid bestaat om in het eerste semester te focussen op die onderdelen waarop hij in eerste instantie een tekort had (bv. de stages). Op die manier kan op het einde van het eerste semester al een studiebewijs worden uitgereikt op voorwaarde dat de tekorten in voldoende mate zijn weggewerkt. Het achterliggende idee is dat de regelgeving voor HBO-opleiding Verpleegkunde twee deliberatiemomenten in het schooljaar toelaat (31 januari en 30 juni).

6 **Samenwerking**

Reglementering

- Decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs, art. 50-53 (idem).
- Codex Secundair Onderwijs, art. 211 §3 (idem).
- Besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1990 tot vastlegging van het pakket "uren-leraar" in het voltijds secundair onderwijs, art. 13bis.¹⁶
- Ministeriële omzendbrief SO/2008/04 van 18 juli 2008 over "Experimenteel secundair onderwijs volgens een modulair stelsel", punt 7 (idem).

De opleiding verpleegkunde heeft een lange traditie van intensieve samenwerking met het werkveld. In het HBO wordt het belang van die samenwerking nog in de verf gezet. De samenwerking moet ervoor zorgen dat de opleiding maximaal is afgestemd is op de onderliggende beroepskwalificaties. Zij is ook een voorwaarde om stages en werkplekleren kwaliteitsvol te laten verlopen.¹⁷

Het inschakelen van voordrachthouders en het aangaan van samenwerkingsverbanden maken het mogelijk deze samenwerking structureel in te bedden in de opleiding.

6.1 **Inschakelen van voordrachtgevers**

De uren-leraar worden in hoofdzaak aangewend voor de aanstelling van leraren en godsdienstleraren. Daarnaast kunnen op weekbasis maximaal 2 lessen per klasgroep worden omgezet in een krediet dat voorbehouden is voor de aanwending van voordrachtgevers. Een voordrachtgever maakt geen deel uit van het schoolbestuur of van het personeel van de school. Hij geeft voordrachten voor cursisten vanuit zijn deskundigheid en ervaring in de arbeidsmarkt en de bedrijfswereld. Hij doet dat hetzij in eigen naam, hetzij in dienst van een organisatie of onderneming, maar in elk geval in het kader van de realisatie van het onderwijsprogramma,

Voor een opleiding die gedurende twee semesters wordt aangeboden, komt het maximum van 2 uur op weekbasis overeen met 2 x 40 uur op jaarbasis; voor opleidingen die slechts gedurende één se-

¹⁶ <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > officieuze codificatie van de regelgeving > secundair onderwijs > normen.

¹⁷ Mededeling "[Voordrachtgevers en andere vormen van samenwerking met externe lesgevers in het voltijds secundair onderwijs](#)" (M-VVKSO-2011-025).

mester worden aangeboden, met 2 x 20 uur op jaarbasis. Vóór 1 oktober deelt de school aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) mee hoeveel jaaruren ze op die manier wil omzetten in een krediet voor voordrachtgevers. Het meegedeelde aantal kan niet meer stijgen in de loop van het schooljaar; een vermindering is enkel mogelijk bij overmacht. Per omgezet jaaruur wordt aan de school een krediet van (niet-geïndexeerd) 34,27 euro uitgekeerd.¹⁸ Van dat krediet wordt 25 % als voorschot in de loop van november uitgekeerd aan het schoolbestuur; het saldo volgt in juni van dat schooljaar.

6.2 Samenwerking in het kader van een verplicht samenwerkingsverband

De HBO-opleiding verpleegkunde moet gezamenlijk worden ingericht door één of meer scholen voor voltijds secundair onderwijs en één hogeschool met professionele bachelor verpleegkunde. Secundaire scholen kunnen in tegenstelling tot hogescholen slechts aan één samenwerkingsverband deelnemen. Elke secundaire school is sowieso steeds een administratief beherende instelling voor het totaal van zijn opleiding Verpleegkunde. Dat betekent dat het de secundaire school is waar de cursist zich inschrijft en dat op het vlak van financiering en subsidiëring van de opleiding de bepalingen van de Codex Secundair Onderwijs en van zijn uitvoeringsreglementering van toepassing zijn.

Naast de administratief beherende instelling(en), wordt binnen het samenwerkingsverband ook één inhoudelijk coördinerende instelling aangewezen. Dat kan zowel één van de secundaire scholen als de hogeschool van het betrokken samenwerkingsverband zijn. Het gezamenlijk organiseren van een opleiding impliceert dat het leerprogramma ofwel volledig door de secundaire school of scholen wordt aangeboden, ofwel gespreid wordt aangeboden door de secundaire school of scholen en de hogeschool. De inhoudelijk coördinerende instelling staat in voor duidelijke afspraken hierover. Alleszins houdt het gezamenlijk organiseren binnen het samenwerkingsverband wel in dat er slechts één curriculum is.

Uit de samenwerking volgt dat deelcertificaten van de modules en het diploma van gegradueerde verplicht gezamenlijk worden uitgereikt door de secundaire school of scholen en de hogeschool.

Het samenwerkingsverband van instellingen kan op zijn beurt samenwerken met:

- één of meer publieke verstrekkers van beroepsopleidingen voor volwassenen;
- één of meer sectoren van het beroep waartoe de opleiding leidt;
- bedrijven en organisaties.

Binnen een samenwerkingsverband kunnen tussen de instellingen gefinancierde of gesubsidieerde personeelsmiddelen worden overgedragen.¹⁹

6.3 Andere vormen van samenwerking

Het nieuwe decreet creëert de mogelijkheid om samenwerkingsverbanden op te zetten met andere opleidingsverstrekkers zoals:

- andere secundaire scholen (die al dan niet zelf HBO-opleidingen aanbieden);

---

¹⁸ Geïndexeerd komt dat voor het schooljaar 2013-2014 neer op 55,12 euro.

¹⁹ Ministeriële omzendbrief SO 55 van 31 juli 1998 over “Ambt van directeur en pakket “uren-leraar” in het voltijds secundair onderwijs, punt 4.5.
<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > coördinatie van de omzendbrieven > secundair onderwijs > instellingen en leerlingen > omkadering.

- centra voor volwassenenonderwijs (CVO);
- VDAB;
- ...

Belangrijk hierbij is dat de secundaire school bij elke vorm van samenwerking met andere opleidingsverstrekkers de coördinerende school blijft. Dat wil zeggen dat de secundaire school autonoom beslist welke vorm van samenwerking ze wil uitbouwen en dat zij alleen bevoegd en verantwoordelijk is voor inschrijving (steeds voor het geheel van de opleiding) van cursisten, programmatie, evaluatie, studiebekrachtiging en kwaliteitszorg. De samenwerkingsovereenkomst met andere opleidingsverstrekkers doet geen afbreuk aan de afspraken die eventueel binnen de scholengemeenschap zijn vastgelegd.²⁰ Ook voor de financiering en subsidiëring zijn de vigerende decretale en regelgevende bepalingen van de coördinerende school van toepassing. Andere opleidingsverstrekkers kunnen onderdelen van de opleiding inrichten, maar de secundaire school richt steeds het geheel van de opleiding in. Medewerkers van andere opleidingsverstrekkers kunnen als raadgevende (niet-stemgerechtigde) leden worden opgenomen in de delibererende klassenraad. Een samenwerking kan ook leiden tot gezamenlijke diplomering.

De samenwerking gaat steeds met middelenoverdracht (kostendeling) gepaard. Daarom moet, naast de al bestaande maatregel om uren-leraar tussen secundaire scholen over te dragen, ook in een overdrachtmechanisme worden voorzien naar het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs. Als coördinerende school kan de school uren-leraar overdragen aan het CVO of de hogeschool waarmee wordt samengewerkt om de HBO-opleiding te organiseren. Het aantal uren-leraar is niet beperkt, maar moet na onderhandelingen in het LOC en vóór 1 oktober worden vastgelegd en meegedeeld aan het AgODi.

In het CVO waarmee de school samenwerkt worden de overgedragen uren-leraar als leraarsuren beschouwd. Voor overdracht naar een hogeschool wordt het aantal uren op weekbasis vermenigvuldigd met 20 als het structuuronderdeel gedurende één semester wordt aangeboden, of met 40 als het gedurende twee semesters wordt aangeboden, en aldus omgezet in een aantal uren op jaarbasis. Het aantal jaaruren wordt dan omgezet in een krediet volgens dezelfde berekeningswijze als uiteengezet in punt 6.1.

6.4 Samenwerkingsovereenkomst

De samenwerking wordt vastgelegd in een overeenkomst. Die bevat ten minste de volgende elementen:

- de samenwerkende organisaties of scholen;
- de coördinerende school;
- de invulling van de samenwerking;
- de looptijd van de samenwerking;
- de (eventuele) afspraken over het inzetten van het personeel. Het protocol van de onderhandelingen hierover in het LOC wordt als bijlage bij de samenwerkingsovereenkomst gevoegd;

---

²⁰ Decreet van 14 juli 1998 betreffende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs, art. 71.
<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > officiële codificatie van de wetgeving > secundair onderwijs > decreet secundair onderwijs.

- de afspraken over evaluatie en kwaliteitszorg in geval van gezamenlijke organisatie van een HBO-opleiding.

De samenwerkingsovereenkomst ligt steeds in de betrokken scholen of organisaties ter inzage met het oog op administratieve en externe kwaliteitscontrole.

Opmerking

Bij een samenwerkingsovereenkomst is de eerst vermelde school van secundair onderwijs steeds de coördinerende school. Dat betekent dat zij alleen bevoegd en verantwoordelijk is voor inschrijving van leerlingen, programmatie, evaluatie, studiebekrachtiging en kwaliteitszorg. Om te vermijden dat een school die bevoegdheden zou verliezen als een andere school coördinerende school is, raden wij aan om voor elke school een aparte samenwerkingsovereenkomst af te sluiten, ook als men met eenzelfde opleidingsverstrekker samenwerkt.

7 Kwaliteitszorg en accreditatie

Reglementering

Decreet van 30 april 2009 betreffende set secundair na secundair onderwijs en het hoger beroeps-onderwijs, art. 12-16 en hoofdstuk II (idem).

7.1 Omvorming

De bestaande opleidingen verpleegkunde in het secundair onderwijs worden sinds 1 september 2009 tijdelijke erkend als HBO-opleidingen. Scholen krijgen tot 1 januari 2014 de tijd om de opleidingen om te vormen. De nieuwe opleidingen moeten gebaseerd zijn op een erkende en ingeschaalde beroepskwalificatie van verpleegkunde op niveau vijf van de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS). Die beroepskwalificatie steunt op zijn beurt op een beroepscompetentieprofiel dat door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) werd ontwikkeld.

Eenmaal de beroepskwalificatie erkend, starten de scholen de procedure voor omvorming. Om de bestaande opleiding te doen erkennen als HBO-opleiding van niveau vijf moet eerst een toetsing plaatsvinden. Die toetsing gebeurt door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), een onafhankelijke organisatie. De NVAO reikt hiervoor een aantal criteria aan, waaraan de nieuwe opleidingen moeten voldoen.

Tegelijkertijd worden de opleidingen onderworpen aan een macrodoelmatigheidstoets. De Commissie Hoger Beroepsonderwijs (op te richten binnen het nieuwe kwaliteitsagentschap van de Vlaamse overheid) gaat met die toets na of het in het kader van een rationeel aanbod aangewezen is de opleiding in de school te organiseren. Daarbij kijkt ze naar de maatschappelijke relevantie van de opleiding zoals de instroom en de uitstroom naar de arbeidsmarkt. Daarnaast beoordeelt ze de expertise en infrastructuur van de school en gaat ze na welke vormen van samenwerking er bestaan met andere opleidingsniveaus en met publieke opleidingsverstrekkers.

Nadat de NVAO (toets nieuwe opleiding) en de Commissie HBO (macrodoelmatigheidstoets) een advies hebben uitgebracht, wordt nog een bijkomend advies gevraagd aan de VLOR. Op basis van al die adviezen neemt de Vlaamse regering een beslissing over een eventuele omvorming van een bestaande opleiding tot een nieuwe HBO-opleiding.

7.2 Kwaliteitszorg

Meer dan vroeger zullen scholen verplicht zijn een intern kwaliteitszorgsysteem uit te bouwen en te professionaliseren. De permanente interne zorg van elke school voor kwaliteit zal de focus van de externe kwaliteitszorg vormen.

7.2.1 Coördinatie externe kwaliteitszorg

Alle betrokkenen (inspectie secundair onderwijs, stuurgroep volwassenenonderwijs, raad hoger onderwijs en NVAO) sluiten op voorhand een protocol om de externe kwaliteitszorg zo vlot mogelijk te laten verlopen en de bevoegdheden van de verschillende partners vast te leggen. Dat protocol wordt momenteel nog onderhandeld. Wellicht zal uit het protocol volgen dat de inspectie secundair onderwijs niet meer onmiddellijk intervenueert in het eigenlijke visitatieproces. Zij zal waarschijnlijk wel verantwoordelijk blijven voor de erkenning van de school.

7.2.2 Visitatie

De visitaties worden gecoördineerd door de Vlaamse hogescholenraad (VLHORA) en de decretale stuurgroep volwassenenonderwijs. Ook vertegenwoordigers van HBO verpleegkunde worden betrokken. De VLHORA stelt de onafhankelijke commissies samen die de opleidingen visiteren op basis van een vooraf vastgelegd beoordelingskader.

Een visitatie gebeurt altijd in een 'cluster'. Dat betekent naar alle waarschijnlijkheid dat alle HBO-opleidingen verpleegkunde binnen eenzelfde periode gevisiteerd zullen worden. Het gaat dan om een specifieke opleidingsvisitatie en geen schooldoorlichting, al zijn beide vanzelfsprekend niet helemaal te scheiden. De focus ligt in elk geval duidelijk op de kwaliteit van de opleiding in functie van de te bereiken beroeps- en onderwijskwalificatie.

De eerste visitaties moeten ten laatste vier jaar na de omvorming en erkenning van de nieuwe opleidingen plaats vinden, dus vóór januari 2018. Daarna volgen zij een achtjarige cyclus.

7.3 Accreditatie

De accreditatie is de uiteindelijke erkenning van een bepaalde opleiding in een bepaalde school als HBO-opleiding van niveau vijf. Het eindoordeel ligt bij de NVAO. Dat betekent dat niet langer de overheid, maar een onafhankelijk orgaan de opleidingen zal erkennen. In zekere zin is de accreditatie een vorm van meta-evaluatie: het accreditatieorgaan verifieert de visitatieresultaten en beoordeelt of de visitatie correct verlopen is. Op basis daarvan wordt een positief of negatief oordeel uitgesproken. Bij een positief oordeel wordt de opleiding geaccrediteerd.

Bijlagen

- [MLER_146_B01_Voorbeeldbrief: meedelen van het niet-geslaagd zijn voor een module in de opleiding HBO Verpleegkunde](#)
- [MLER_146_B02_Model van diploma van gegradueerde](#)
- [MLER_146_B03_Model van diplomasupplement](#)

